ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ 1880 — № 5 ՓՈԱՆԵԻԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 5 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ՇԱԲԱԹԸ
ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ
ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ Ա ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ
ՏԱՐԵԿԱՆ ԳԻՆՆ Է 8 Ռ.

ՕԳԱՐԱԿԱՏԱԿԱՆ ԴԻՄՈՒՄ ԵՆ ՈՒՂՂԱԿԻ
ՎԵՐ ՌԵԴ. ԳԱԶԵԹԻ „ՊՉԵԼԱ ԱՐՄԵՆԻ“
Գ. Тифлисъ.

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՅԱՅԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆ 10 ՄԻՋԱԿ ՏԱՐՈՒՐԻ ՎՃԱՐՆ Է 1 ԿՈՊԵԿ

ԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄԵՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒԻՆԵՐՈՎ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մահմուդ—Նէզիմ փաշայի նախագիծը բարենորոգմանց համար։

Ազգային. — Նամակ խմբագրին—Թղթակցութիւնը վանից, Ս. Պետերբուրգից, Բազուից և Նոր-Նախիջեւանից.—Թիֆլիզի ս. Գայիանեան օրիորդաց ուսումնարանի վարչութեան։

Մանր լուրեր։

Յայտարարութիւններ։

ԹԻՖԼԻԶ 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ 1880 Թ.

«Մեղուի» № I-ում հաղորդեցինք Մահմուդ Նէզիմ փաշայի նախաբարաց ժողովում առաջարկած բարենորոգմանց նախագծի բովանդակութիւնը, բայց թէ նախարարաց ժողովն ինչ եզրակացութեան հկաւ և ռեալիզմանն իր համաձայնութիւնը տուաւ թէ ոչ, յայտնի չէ ձշտութեամբ։ Մահմուդ Նէզիմ փաշայի առաջարկած նախագիծը, թէև շատ ազատամիտ չէ, միայն դէթ այնպիսի է, որ եթէ բարեխղճութեամբ և մանրմտութեամբ գործ դնվի կարող է բաւարարութիւն տալ Տաճկաստանի նահանգներին ցկէմ մասամբ, որովհետև նա բովանդակում է իր մէջ նահանգական ղօրեղ վարչութիւն և ժողովրդի մասնակցութիւնը թէ երկրի ապահովութեան համար և թէ հարկերի ժողովելում։ Նա առաջարկում է ամեն նահանգներում կազմել ոստիկանութիւն առաւելապէս այն պղտութիւնից, որ նահանգի մէջ մեծամասնութիւն է կազմում, նոյնպէս և պաշտօնատարները պէտք է լինին առաւելապէս այն պղտութիւնից, որ մեծամասնութիւն են կազմում նահանգի մէջ, սկսած առաջնակարգ պաշտօնեայից մինչև ըստորինը։ Այս երկու սկզբունքն էլ լաւ են և դոհացուցիչ, միայն պէտք է նոցա հիմք դնել իրաւանց հաւասարութեան և կրօնի ազատութեան դաղափարը։ Սորա համար հարկաւոր է անշուշտ, որ և առեւանների կազմակերպութիւնը փոխվի, քաղաքական օրինաց գիրք կազմվի, որով դեկավարվին գատաւորները։ Որքան էլ անձնապաշտպանութեան իրաւունք արվի ժողովրդեան, եթէ արդարադատութիւն չկայ առեւանների մէջ, հաւասարութիւն չկայ օրէնքի առաջ, երբէք երկրի մէջ խաղաղութիւն չէ կարող լինել, երբէք զանազան տարրները հաշտ և սիրով չեն կարող ապրել միմեանց հետ։ Ինչ ազատհովութիւն քրիստոնեային, եթէ առազակ քրդի փոխանակ անարդար դատաւորը կ'զրկէ նորան, ինչ օգուտ քրիստոնեային, երբ քրդի յափշտակութեան փոխանակ նորա վիրայ կ'ծանրանայ դատաւորի աչառութիւն, որ կ'խլէ նրանից նորա սեպհականութիւնն և կ'տայ մահմետականին։ Ցափշտակութիւնը նոյնն է, զրկանքը նոյնն է միայն այն տարբերութեամբ, որ քրդի արածի դէմ կարելի է միշտ բողոքել, իբրև բրտնութեան դէմ, իսկ տեռնական վճռի դէմ չէ կարելի, որովհետև նա հիմնված է օրէնքի վերայ, թէև անարդար և իրաւանց հաւասարութիւն չընդունող օրէնքի վերայ։

Մահմուդ Նէզիմ փաշան թէև թոյլ է տալիս, որ պաշտօնատարներ և՛ քրիստոնեաներից լինին, ուրեմն և դատաւորներ, միայն օրէնքների մասին ոչինչ չէ յիշում։ Եթէ Մահմուդ Նէզիմ փաշայի նախագծի մէջ ժամի և կրօնի ազատութիւնն ու հաւասարութիւնը իրաւանց առաջնա, յիրաւի կարող կ'լինի բաւականացնել Տաճկաստանի նահանգների բնակիչներին։ Եթէ նա աչքի առաջ ունի այն, որ այդ հաւասարութիւնը վաղուց ընդունված է և հրատարակած — դա նշանակութիւն չունի, քանի որ նա գործադրված չէ իրօք — մեր խօսքը իրաւանց հաւասարութեան և կրօնի ազատութեան դործադրութեան վերայ է։

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

ՅԱՐԳՈՑ ԽՄԲԱԳԻՐ

Կարդացի ձեր լրագրի այս տարուայ երկրորդ համարը և ցաւօք սրտի տեղեկացայ, որ այն լուրերը որ մինչև այժմ հասնում էին մեզ վանայ գաւառում եղած սովի մասին, իրաւացի են և հասել են այն կէտին, որ սովից մեռնողներ կան։ Ազգի այս նեղ դրութիւնը զարթացրել է ձեր մէջ մի շատ գեղեցիկ միտք, այն է որ վեհափառ կաթողիկոսը այս րոպէիս Թիֆլիսում հանգանակած 10,000 ռուբլին և նորա վերայ ավելացնելով այլ ևս դումար, որոյ մէջ պակասութիւն չունի աթոռն, անմիջապէս ուղարկէ սովածներուն օգնութիւն տալու համար։ Անտարակոյս եմ որ Նորին վեհափառութիւնը այդպէս կ'կարգադրէ, ըստ որում հայր և հայրապետ է իր ազգի և ո՞ր անգութ հայրը կարող է թոյլ տալ, որ իւր որդիքը սովից մեռնին։

Նա մանաւանդ որ ես իբրև ականատես կարող եմ վկայել, որ ձեմարանը ննջարանի կոմանէ միանգամայն պակասութիւն չունի, որովհետև ննջարանը զետեղած է երեք մեծ ընդարձակ և լոյս, կարող եմ ասել, փառաւոր դահլիճներում, այս տեսել եմ ես 1878-ի մայիսին, այնուհետև ինչ արտաքոյ կարգի յափշտակութիւնք եղան ձեմարանում, որ հարկաւորեցաւ ննջարանի համար առանձին շինուածք անել, այն էլ այնպիսին, որ պահանջէր մեծ դումար, այդ ինձ միանգամայն անըմբռնելի է։ Գուցէ աւելնայ այս տարուայ սեպտեմբերին VI դասատուն, բայց մի դասատուն տեղաւորելու համար մեծ ծախս անելը շռայլութիւն է և. ես կարող եմ ասել, որ ոչ թէ մի դասատուն այլ մի քանի դասատուն կարելի է աւելացնել ձեմարանում, առանց շինութիւնը ընդարձակելու կարևորութեան։ Ձեմարանում իմ եղած ժամանակս բընակվում էին մի քանի վարժապետներ, պարոն Սագինեանը, պարոն Պալեանը, պարոն Գալստեանցն, որ նոյն միջոցին արդէն արձակված էր և ունեցել էր նմանապէս իւր սենեակը. տեսչի համար էլ վերնայարկում կար, չգիտեմ, երկու թէ երեք սենեակ։ Բացի այդ կար ևս մի սենեակ անուանած Թանղարան· այս Թանգարանի մի քանի կոր ապակեղէնքը հեշտութեամբ կարելի էր տեղաւորել մէկ կամ երկու պահարաններում և դնել բաւական ընդարձակ դրասդարանում։ Որ ինչ վերաբերում է վարժապետներին, եթէ նոքա ունէին մի աննշան յաւելուած սառնան, 100 կամ ամենաշատը 200 մանէթ ուրախութեամբ կվճողնեն իրենց սենեակներն և կ'գանեն իրենց համար բնակարան վաղարշապատում, ուր այժմ կարելի է արժան և յարմար բնակարաններ գտնել· այդպէսով մէկ կողմից կ'գարդակվին սենեակներ ձեմարանում, որոնք միանգամայն կարող են բաւականացնել նորա այժմեան պետքերին, միւս կողմից վարժապետները կունենան աւելի յարմարութիւն և ազատութիւն, որ անհրաժեշտ է նոցա համար և վերջապէս ձեմարանը ապահով կ'լինի այն պատահարներից, որ պատճառեցին 1878-ի անկարգութիւնները։ Կասեմ աւելի ևս. եթէ Նորին վեհափառութիւնը, որ սիրում է իւր հիմնարկած ձեմարանը, և ձեմարանի վարչութիւնը, որ ձանձչում է մարդկային բնութիւնը, կամենում են, որ ձեմարանը խաղաղ և անդորր վիճակի մէջ միայ և օրէցօր զարգանայ, հասնի իր բարձր նպատակին այն է կարողանայ տալ ազգին գիտուն և զարգացած, ազգի վիճակը ձանաչող և բարոյական վարժապետներ ու հոգևորականներ, յարմար կ'լիներ VI, VII, և այլ բարձր դասատանց աշակերտներուն Թոյլ տալ բնակվելու արտաքոյ ձեմարանի վաղարշապատում ժողովրդեան մէջ։ Բայց որովհետև խօսքի թելն ինձ բերից մինչ այստեղ, ես պարտք եմ համարում ասել և այն, որ ոչինչ նպատակ չկայ այսուհետև ձեմարանում ունենալ պատրաստական դասատուններ կամ I, II և III դասատուններ, ըստ որում ձեմարանը կարող է իր բարձր դասատանց համար, որ միայն նորա անուան կ'վայելին, միշտ ստանալ պատրաստ ուսանողներ ներբսեան դպրոցից իր III, IV, VI նաև VII դասատանց համար, երևանի Թեմական ուսումնարանից III դասատան համար, նոյնպէս և միւս Թեմական ուսումնարաններից, այնպէս որ նա կարող էր հետզհետէ փակել իր ստորին դասատները բանալով բարձրագոյնները, որոնց ուսանողներն ըստ իմ կարծեաց կարող էին և պէտք է բընակվէին վաղարշապատում։ Եթէ համալսարանի 16 կամ 17 տարեկան ուսանողը կարող է առանձին կենալ, ինչո՞ւ ձեմարանի 20 կամ աւելի տարեկան աշակերտը չպիտի կարողանայ վաղարշապատում բնակվել, ուր և աւելի պակաս են զայթակղեցուցիչ հանգամանքներ քան որ և է համալսարանական քաղաքում։ Այսպէս ձեմարանը կ'լինի ի՛սկ բարձր ուսումնարան և կարօտ չի լինիլ բնաւ ննջարանի։

Բայց եթէ այս իմ յայտնած կարծիքս միանգամայն սխալ ևս լինի և ձեմարանի համար անպատճառ հարկաւոր լինին առանձին ննջարաններ, Թո՛ղ ապահով լինի մեր վեհափառ հայրն, որ ազգը ինչպէս այնքան տարի պահպանել է աթոռն և շինել է շատ շինուածներ, նաև նոյն իսկ ձեմարանը, կ'տայ փող և ննջարանների համար, նորա որդիքն երբէք չեն խնայել իրենց տուրքըն, երբ լսել են նորա հրաւէրն առԹոռին կամ ուսումնարաններին և կամ ձեմարանին օգնելու համար և այդ իսկ պատճառով յոյս էլ ունեն, որ նա Թոյլ չի տալ, որ նոքա սովամահ լինեն։ Միանգամայն հաւատի լինելով, որ մեր սրբազնագոյն Հայրապետը կկատարէ իւր պարտքը դէպի ազգը, ես կարծում եմ որ մենք էլ, չնայելով մեր այս տարուայ դժուար դրութեանը, չը պէտք է մեր պարտքը մոռանանք դէպի մեր կարօտեալ եղբայրները, այդ պատճառաւ խնդրում եմ ձեզ, ... խմբագիր, հրաւէր կարդալ դէպի ազգը, որ նա իր կարողութեան չափ օգնութեան ձեռք կարկառէ իւր կարօտեալ եղբայրներին։ Որովհետև ձեր յարգութիւնը, իբրև խմբագիր, անշուշտ պիտի յարթերութիւն ունենայ վանայ հետ, ես լաւ միջնորդ համարում եմ ձեզ տուած նուէրները տեղ հասցնելու համար, ուստի և՛ բարեհաճեցէք ընդունել իմ կոմանէ այդ նպատակի համար նամակիս հետ տասն ռուբլի։

Գ. Ա.....ց։

ՎԱՆ
10/22 դեկտ. 1879

(Թղթակցութիւն «ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» № I-ից)

Բազում ժամանակէ ի վեր ինչպէս Հայաստանի փրկութեան կարօտ ժողովուրդը միւս բոլոր քաղաքներից և գիւղերից նոյնպէս ալ վասպուրականցին չարունակ հարստահարութեանց տեղեկագրեր, բողոքներ, հեծկլտանքներ և աղիողորմ հառաչանքներ ազգային լրագրաց էջերում արտայայտութեան էր բերում, այնպէս որ ամեն անգամ որ մարդ որ և է մի ազգային թերթ ձեռք էր առնում սոսկումը և սարսափը նորա սրտին մէջ տիրում էր կարդալով սրտաճմլիկ նամակներ որք դառն և ցաւալի տեղեկութիւններ կը հաղորդէին Հայաստանում քուրդերից և Թուրքերից գործուած անգթութեանց և բռնաբարութեանց մասին. սա մի խիստ յուսահատեցուցիչ էր ամեն հայ մարդու համար և ամենի սիրտը խոցվում, վիրաւորվում էր լսելով Թշուառ հայի լացն ու կոծը. ազգային լրագիրների ուշադրութիւնը դէպի այս մասի և կեանքի խընդիրն էր ձգտում և բոլոր Թղթակիցք մէկ մէկ երեմիա զարձած էին ողբեր չարադրելու մասին և յիրաւի ժամանակըն ալ այնպէս կը պահանջէր, ապա Թէ ոչ ով հային զարաւոր ցաւերին և անասելի վշտերին Թարգման պիտի հանդիսանար աչխարհի առջև։— Այսօր, փոքր նախանձամտութեան, ձմեռնային եղանակին վրայ հասնելուն առթիւ հաբըստարութիւնք և բարբարոսութիւնք գոնեա ժամանակի մը համար մասամբ իւիք զադրած են, այնպէս որ Թէ տառապեալ հայը, Թէ ազգային լրագիրներուն հայրենասէր խմբագիրները և Թէ նոցա գոյժաբեր Թղթակիցները Հայաստան աչխարհում կարող են մի քիչ կազդուրվիլ, կարող են չունչ առնել և պահ մը անցեալին աղէտները ու սոսկում պատճառող քսմնելի հարստահարութիւնը մոռացութեան յանձնած՝ հայ ժողովըր-

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

ՈՒՐԱԽԱՑՈՒՄ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ՇԱԲԱԹԸ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՎ ՏՈՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԵՋ

1880 Թ.

ՊԱՏԱՐԱԳԱՐԱՆ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

(ՕՐԻՆԱԿ «ՊԱՀԱՊԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ»)

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ, 1880 Թ.

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժեղովի

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժեղովի եղավ Ուրբաթ, 3 յունիսի 1880 թ. Ս. Էջմիածնի վանքի եկեղեցին մեծ էր, բայց ժողովուրդը այնքան շատ էր, որ ներսը տեղ չկար, ամբողջ ժողովուրդը դուրսն էր կանգնած։ Ս. Պատարագը կատարեցին Ս. Հայրապետական Գահի Տեղապահ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանը և Գերապատիվ Տ. Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլյանը։ Ս. Պատարագի ժամանակ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը քարոզ կարդաց։ Ս. Պատարագից հետո Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը ելավ Ս. Գրիգորի խորանի առաջ և ասաց հետևյալ խոսքերը։

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի եղավ Ուրբաթ, 3 յունիսի 1880 թ. Ս. Էջմիածնի վանքի եկեղեցին մեծ էր, բայց ժողովուրդը այնքան շատ էր, որ ներսը տեղ չկար, ամբողջ ժողովուրդը դուրսն էր կանգնած։ Ս. Պատարագը կատարեցին Ս. Հայրապետական Գահի Տեղապահ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանը և Գերապատիվ Տ. Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլյանը։ Ս. Պատարագի ժամանակ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը քարոզ կարդաց։ Ս. Պատարագից հետո Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը ելավ Ս. Գրիգորի խորանի առաջ և ասաց հետևյալ խոսքերը։

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի եղավ Ուրբաթ, 3 յունիսի 1880 թ. Ս. Էջմիածնի վանքի եկեղեցին մեծ էր, բայց ժողովուրդը այնքան շատ էր, որ ներսը տեղ չկար, ամբողջ ժողովուրդը դուրսն էր կանգնած։ Ս. Պատարագը կատարեցին Ս. Հայրապետական Գահի Տեղապահ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանը և Գերապատիվ Տ. Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլյանը։ Ս. Պատարագի ժամանակ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը քարոզ կարդաց։ Ս. Պատարագից հետո Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը ելավ Ս. Գրիգորի խորանի առաջ և ասաց հետևյալ խոսքերը։

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի եղավ Ուրբաթ, 3 յունիսի 1880 թ. Ս. Էջմիածնի վանքի եկեղեցին մեծ էր, բայց ժողովուրդը այնքան շատ էր, որ ներսը տեղ չկար, ամբողջ ժողովուրդը դուրսն էր կանգնած։ Ս. Պատարագը կատարեցին Ս. Հայրապետական Գահի Տեղապահ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանը և Գերապատիվ Տ. Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլյանը։ Ս. Պատարագի ժամանակ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը քարոզ կարդաց։ Ս. Պատարագից հետո Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը ելավ Ս. Գրիգորի խորանի առաջ և ասաց հետևյալ խոսքերը։

ՎԱՍՏԱԿ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

(ՕՐԻՆԱԿ «ՊԱՀԱՊԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ»)

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ, 1880 Թ.

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի եղավ Ուրբաթ, 3 յունիսի 1880 թ. Ս. Էջմիածնի վանքի եկեղեցին մեծ էր, բայց ժողովուրդը այնքան շատ էր, որ ներսը տեղ չկար, ամբողջ ժողովուրդը դուրսն էր կանգնած։ Ս. Պատարագը կատարեցին Ս. Հայրապետական Գահի Տեղապահ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանը և Գերապատիվ Տ. Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլյանը։ Ս. Պատարագի ժամանակ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը քարոզ կարդաց։ Ս. Պատարագից հետո Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը ելավ Ս. Գրիգորի խորանի առաջ և ասաց հետևյալ խոսքերը։

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի եղավ Ուրբաթ, 3 յունիսի 1880 թ. Ս. Էջմիածնի վանքի եկեղեցին մեծ էր, բայց ժողովուրդը այնքան շատ էր, որ ներսը տեղ չկար, ամբողջ ժողովուրդը դուրսն էր կանգնած։ Ս. Պատարագը կատարեցին Ս. Հայրապետական Գահի Տեղապահ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանը և Գերապատիվ Տ. Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլյանը։ Ս. Պատարագի ժամանակ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը քարոզ կարդաց։ Ս. Պատարագից հետո Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը ելավ Ս. Գրիգորի խորանի առաջ և ասաց հետևյալ խոսքերը։

ՎԱՍՏԱԿ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

(ՕՐԻՆԱԿ «ՊԱՀԱՊԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ»)

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ, 1880 Թ.

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի եղավ Ուրբաթ, 3 յունիսի 1880 թ. Ս. Էջմիածնի վանքի եկեղեցին մեծ էր, բայց ժողովուրդը այնքան շատ էր, որ ներսը տեղ չկար, ամբողջ ժողովուրդը դուրսն էր կանգնած։ Ս. Պատարագը կատարեցին Ս. Հայրապետական Գահի Տեղապահ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանը և Գերապատիվ Տ. Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլյանը։ Ս. Պատարագի ժամանակ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը քարոզ կարդաց։ Ս. Պատարագից հետո Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը ելավ Ս. Գրիգորի խորանի առաջ և ասաց հետևյալ խոսքերը։

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի եղավ Ուրբաթ, 3 յունիսի 1880 թ. Ս. Էջմիածնի վանքի եկեղեցին մեծ էր, բայց ժողովուրդը այնքան շատ էր, որ ներսը տեղ չկար, ամբողջ ժողովուրդը դուրսն էր կանգնած։ Ս. Պատարագը կատարեցին Ս. Հայրապետական Գահի Տեղապահ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանը և Գերապատիվ Տ. Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլյանը։ Ս. Պատարագի ժամանակ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը քարոզ կարդաց։ Ս. Պատարագից հետո Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը ելավ Ս. Գրիգորի խորանի առաջ և ասաց հետևյալ խոսքերը։

ՎԱՍՏԱԿ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

(ՕՐԻՆԱԿ «ՊԱՀԱՊԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ»)

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ, 1880 Թ.

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի եղավ Ուրբաթ, 3 յունիսի 1880 թ. Ս. Էջմիածնի վանքի եկեղեցին մեծ էր, բայց ժողովուրդը այնքան շատ էր, որ ներսը տեղ չկար, ամբողջ ժողովուրդը դուրսն էր կանգնած։ Ս. Պատարագը կատարեցին Ս. Հայրապետական Գահի Տեղապահ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանը և Գերապատիվ Տ. Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլյանը։ Ս. Պատարագի ժամանակ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը քարոզ կարդաց։ Ս. Պատարագից հետո Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը ելավ Ս. Գրիգորի խորանի առաջ և ասաց հետևյալ խոսքերը։

Ս. Պատարագ հոգևոր վեհաժողովի եղավ Ուրբաթ, 3 յունիսի 1880 թ. Ս. Էջմիածնի վանքի եկեղեցին մեծ էր, բայց ժողովուրդը այնքան շատ էր, որ ներսը տեղ չկար, ամբողջ ժողովուրդը դուրսն էր կանգնած։ Ս. Պատարագը կատարեցին Ս. Հայրապետական Գահի Տեղապահ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանը և Գերապատիվ Տ. Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրլյանը։ Ս. Պատարագի ժամանակ Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը քարոզ կարդաց։ Ս. Պատարագից հետո Գերապատիվ Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոսը ելավ Ս. Գրիգորի խորանի առաջ և ասաց հետևյալ խոսքերը։

ՎԱՂԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՕՐԳԱՆ

Հրատարակվում է 1-ին և 15-ին

Խմբագրության հասցեն՝ Երևան, Աբովյան 1, հեռ. 56-23

Խմբագրական կոլեգիա՝ Ա. Ալավերդյան, Ա. Ամատունի, Ա. Ասատրյան, Ա. Բաբայան, Ա. Գրիգորյան, Ա. Դանիելյան, Ա. Զաքարյան, Ա. Թադևոսյան, Ա. Թորոսյան, Ա. Իսրայելյան, Ա. Լալայան, Ա. Խաչատրյան, Ա. Ծատուրյան, Ա. Կարապետյան, Ա. Հարությունյան, Ա. Մելիքյան, Ա. Մկրտչյան, Ա. Մուրադյան, Ա. Նազարյան, Ա. Շահինյան, Ա. Պետրոսյան, Ա. Վարդանյան, Ա. Վարդազարյան, Ա. Տեր-Ավետիսյան, Ա. Տեր-Գրիգորյան, Ա. Տեր-Մկրտչյան, Ա. Տեր-Պետրոսյան, Ա. Տեր-Սիմոնյան, Ա. Տեր-Վարդանյան, Ա. Տեր-Ստեփանյան, Ա. Տեր-Հովհաննիսյան, Ա. Տեր-Ղազարյան, Ա. Տեր-Մարտիրոսյան, Ա. Տեր-Գևորգյան, Ա. Տեր-Աբրահամյան, Ա. Տեր-Մովսիսյան, Ա. Տեր-Հակոբյան, Ա. Տեր-Սահակյան, Ա. Տեր-Մեսրոպյան, Ա. Տեր-Ներսիսյան, Ա. Տեր-Ներսեսյան, Ա. Տեր-Ներսեսյան, Ա. Տեր-Ներսե

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

1880 Թ. յունվարի 15-ից կ'հրատարակուի երևանում շաբաթ մէկ անգամ

„ՊՄԱԿ“

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ, ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ

ԼՐԱԳԻՐ

Տարեկան գինն է . . . . . 4 ռուբլի:
Կէս տարուան . . . . . 3 ռուբլի:

Յանկացողները կարող են ստորագրուել ուղղակի խմբագրատանը, գէորգեան և ընկեր. տպարանում, կամ Աբգար Գուլամիրեանցի խանութումն: Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան ժամի 10-ից մինչև 1-ն ձաշից յետոյ: Օտար քաղաքներից պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրին հետևեալ հասցէով՝ въ г. Эривань. Редактору газеты «ПСАКЪ» Васаку Пападжанову.

Խմբագիր—Հրատարակիչ՝ Դր. Վ. Պապաջանեանց:

Բժիշկ Բ. Նաւասարդեանի «Դիֆթերիտ» կամ «փողացաւ» դրքոյկը վաճառվում է հեղինակի մօտ քաղաքային հիւանդանոցում, կենդրոնական դրավաճառանոցում և Ջ. Դրիգորեանցի կովկասեան դրավաճառանոցում: Գինն է 25 կոպէկ—բարեկործական նպատակով:

3—10

Մի ՀԱՅ ՕՐԻՈՐԴ, որ այս տարի աւարտել է մրցանակով Թէոդոսիայի իգական գիմնազիոնը, ցանկանում է ուսուցչուհու պաշտօն ստանալ (գլխաւորապէս ռուսաց լեզուից և մաթիմաթիքայից) մի հայ օրիորդական դպրոցում: Պայմանները խնդրում է ուղարկել այս հասցէով՝ С. Петербургъ, въ армянскую церковь, священнику Хантарджянцъ.

Թիֆլիզի քաղաքային վարչութիւնը հասցնում է հասարակաց գիտութեան, որ ներկայ յունվարի 26-ին վարչութեան խորհրդարանում նշանակած է աճուրդաւոր թիւրն կապալով տալու համար երկու նոր պարոններ (նաւահ) կուր գետի վերայ:

Սրանից մէկը կլինի ամարային թատրոնի դիմացն, իսկ միւսը Մերզյեվի գործարանի հանդէպը: Պայմանները իմանալ ցանկացողք կարող են գիմել վարչութեան գրասենեակը ամեն օր, բացի տօն օրերից, առաւօտեան 10 ժամից մինչև 2 ժամը կէսօրից յետ:

3—3

Մամուլի տակ ընկաւ և շուտով կը տեսնի «ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԵՐԳԱՐԱՆ» անունով գրքոյկը, հայր եղնիկի աշխատասիրութեամբ, որոյ մէջ եղած երգերը ընդունուած են Տփխիսի ներբսեան և ս. Գայիանեան օրիորդաց միջնակարգ ուսումնարաններում: Գրքի պահեստը կը գտանուի Ջ. Դրիգորեանցի կովկասեան գրավաճառանոցում:

4—5

Ներսիսեան Հայոց Ազգային Հոգևոր Դպրոցում, հոգաբարձական խորհրդարանի մէջ յունվար ամսոյս 23-ին, երեկոյեան 7 ժամին, կը լինի աճուրդ (առանց կրկնաձրգի) կապալով տալու թէյ-ի սուրբ գէորգայ ուխտատեղւոյ գաւթումը գտնուած մի կրպակ իրա մի սենեակով: Պայմանաձրութեան դիւանատան մէջ ամեն օր, բացի կիրակիից և տօներից, առաւօտեան 10-ից է 12 ժամին:

3—3

Թիֆլիսի ՉԻԱՆՑ ժաքիշկապալատուների ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գտնվում է Սաղումի, պ. Վասիլ Միրզաեանի քարվասարում №53, որտեղ էր առաջուայ կապալատուի գրասենեակը:

Չիաուէրների մաքուր ստանալու և բիլէթ տալու համար գրասենեակը բաց է առաւօտեան 9 ժամից մինչև երեկոյեան 5 ժամը: Պայմանաձրութեան համառօտ էիատէրերը պարտաւոր են յիշեալ գրասենեակից բի լէթ վերառնել տարուայ սկզբում յունվար ամսին:

3—4

Ադրէն վաճառվում են.
Փոքրագիր օրացոյց 1880 Ն. Թ. Ք.
Սկզբում գեղաքանդակ պատկերք Պարիզէն Հայոց Կ. Պոլսոյ Տ. ՆԵՐՍԷՍԻ և Քարտուղարի պատգամ. Հայոց Ի Բերլին՝ ՄԻՆԱՍԱՑ ՉԵՐԱՑ:
Վերջումն սպիտակ երիսք յիշատակարանի համար:
Գինն է ամենայն տեղ 15 կ.

ՄԵԾԱԳԻՐ

Օրացոյց 1880 Ն. Թ. Ք.
Սկզբում գեղաքանդակ պատկեր՝ ՍՐԲՈՑՆ ՏՐԴԱՏԱՑ բոլոր ՕՐԵՆ. ՄԿ և ՀՄԲ՝ զրուածին կարգաւ և ՆԱԶԻԿ ԸՆՏԱՆԵԱՑ և. ա. յաւելուածով:
Սկզբումն գեղեցիկ պատկեր՝ ԴԻՏԱԿԱՒՈՐ ՁԿԱՆ:
Գինն է մինչև 600 վ. 30 կ.
Իսկ նրանից բարձր 35 կ.
Գումարով գնողաց վերջումն կընկեր:

Ա. Գուլամիրեանց:

ՅԵՐԵՒԱՆ

2—3

Ջ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑԻ ԿՈՎԿԱՍ ԳՐԱՎԱՃԱՌՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝

1) Մամուլի տակ ընկաւ և 1880 յունուարին լոյս կը տեսնի՝ Ղուկասեանցի—ընդհանուր պատմութեան հին դարը—առաջին. մաս:

2) Շուտով մամուլի տակ կընկնի Ջ. Դրիգորեանցի աշխատասիրութեամբ և հրատարակութեամբ Մարգարտաշունչ ՄԱՐԳՈՒՍ ՄԱՐՄԻՆԸ, նորա կեանքը և խնամատարութիւնը—անունով պատկերազարդ գիրք:

3) Մամուլի տակից դուրս է եկել և արդէն վաճառվում է «Ներսէս—երկանք 9-րդ դարու» պատմական վէպը, որոյ գինն է ամեն տեղ մի ռուբլի:

Նոյն տեղում ստացուել է Բոստանի օրացոյցը (տէր-Աբրամեանցինը). երկու պատկերներով զարդարուած, գինն է 15 կ.

8—10

ԲՍԻԼԱ ԻՑ ՊԵՉԱՏԻ ԲՐՈՇՈՒՐԱ: „ЭКОНОМИЧЕСКІЕ ОЧЕРКИ ЭРИВАНСКОЙ ГУБЕРНІИ и ОЗЕРО ГОКЧА“. Продается во всѣхъ книж. магазинахъ Тифлиса по одному рублю за экземпляръ. Иногородные адресуютъ свои требованія: Тифлисъ, въ «Кавказскую книжную торговлю» Захарію Петровичу Грикурову.

ԴՈՒՐՍ ԵԿԱԾ ՄԱՄՄՈՒԼԻ ՏԱԿԻՑ՝ „ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԻ և ԳԵՕԿՉԱ ԼԻՃ“ անունով առաջերն գրքոյկը: վաճառվում է Տփխիսի բոլոր գրավաճառների մօտ. գինն է մի ռուբլի հասար: արդիւնքը յոգուտ „Արարատեան ընկերութեան“: Օտարաքաղաքացիք կարող են գիմել հետևեալ հասցէով՝ Въ Тифлисъ, въ „Кавказскую книж. торговлю“, Захарію Петровичу Грикурову.

1—5

Մամուլի տակ ընկաւ և շուտով

1880 г. БИБЛІОГРАФИЧЕСКОЕ ИЗВѢСТІЕ. 1880 г.

Приступлено къ капитальному, роскошно-иллюстрированному изданію—въ родѣ парижскаго великолѣпнаго художественно-литературнаго произведенія Diable de Paris (*) только съ другими болѣе широкими задачами,—подъ названіемъ:

ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ

БѢСЪ

ИНКОГНИТО СТРАНСТВУЮЩІЙ

ПО ВСѢМЪ ЗАКОУЛКАМЪ РОССІИ.

ПРОЗА, СТИХИ, РИСУНКИ ЛУЧШИХЪ РУССКИХЪ ПИСАТЕЛЕЙ И ХУДОЖНИКОВЪ.

Разсказы, очерки, сцепы, приключенія, шутки, анекдоты, картинки, портреты и наблюденія.

Выдержки изъ программы изданія: Современные нравы, обычаи предразсудки, привычки,, склонности, недостатки, глупости, дурачества, сплетни, обманы, плутни, мошенничества, воровства, разгулъ, ловеласничество, развратъ, тупейдство, подхалузничество, распущенность, кутежи, попойки, взяточничество, продѣлки кулачество, чревоугодія, нищенство, растощичества, пошлости, наслажденія, безобразія и разныя удали, замашки и молодечества, свойственныя широкимъ, бойкимъ и смѣлымъ натурамъ.

Серьезное, смѣшное, забавное, веселое, печальное и поучительное.

Издается и иллюстрируется Петербургскими и Московскими литераторами и художниками.

НѢСКОЛЬКО СЛОВЪ ЧИТАЮЩЕЙ ПУБЛИКѢ:

Цѣль нашего стремленія та, чтобы подарить русскую публику такимъ художественно- литературнымъ произведеніемъ, какого на русскомъ языкѣ не было еще издано. Чтобы привести въ исполненіе свою мысль мы пригласили къ соучастію въ своемъ предпріятіи извѣстныя, талантливыя, литературныя и художественныя силы (**), и потому самоувѣренно заявляемъ, что «Иллюстрированный бѣсъ». въ средѣ лучшихъ художественныхъ изданій будетъ самобытнымъ, оригинальнымъ любопытнымъ и интереснымъ явленіемъ не только для образованныхъ столичныхъ и провинціальныхъ жителей, но и вообще для всѣхъ грамотныхъ людей.

Рамки нашего обтявленія лишаютъ насъ возможности выразить во всей широтѣ и полнотѣ программу своего изданія,—но полагаемъ что помѣщенный выше перечень наименованій, достаточно знакомитъ съ идеей и содержаніемъ «Иллюстрированнаго бѣса». Знакомство публики съ общественными недугами и язвами, кромѣ существенной пользы, вреда принести никому не можетъ. Если бы русская литература по раньше и почаще знакомила съ типой публичной и семейной жизни, то вѣроятно мы не были бы свидѣтелями многихъ печальныхъ явленій, которыя переживаемъ. Незнаніе разношерстной и шершавой толпы выражается въ томъ, что мы очень неразборчивы относительно знакомства и крайне снисходительны къ лицамъ заклейменнымъ общественнымъ презрѣніемъ. Если бы общество изгнало изъ среды своей запятненныя личности, преслѣдовало и казнило безчестные поступки—общественная нравственность была бы гораздо выше и поступки, нерѣдко встрѣчающіеся теперь на тѣхъ ступеняхъ общества, гдѣ ихъ нельзя бы и предполагать,—были бы тогда невозможны. Къ сожалѣнію наше общество часто преслѣдуетъ слабыхъ и менѣе виновныхъ, и склоняется передъ порокомъ или безсовѣстностію богача.

Мы въ своемъ изданіи цѣлымъ рядомъ живыхъ, смѣлыхъ, правдивыхъ и яркихъ картинъ изобразимъ современную жизнь не въ подобранныя, такъ сказать, ея минуты, не въ чертахъ глубоко скрытыхъ на днѣ ея, а какъ она мечется въ глава сама собой. Типическія стороны быта цѣлыхъ сословій и отдѣльныхъ личностей, общечеловѣческія странности и недостатки, изнанка и лицевая сторона нашей жизни,—будутъ обнаружены меткимъ перомъ и карандашемъ нашихъ сотрудниковъ. Настоящая жизнь, переполненная кутежами и обманами, уголовными преступленіями и проступками, вѣчно румяными камеліями, звонкими пѣснями цыганъ, крупными банкротствами и т. д.,—представляетъ интересный и богатый матеріалъ для художника, литератора и публики.

Мы употребимъ всѣ силы и средства для того чтобы нашъ «Иллюстрированный бѣсъ», былъ бѣсомъ во всѣхъ отношеніяхъ.

Полное изданіе. «Иллюстрированнаго бѣса» составитъ огромный томъ отъ 70 до 80-ти въ 4-ю долю листовъ, форматомъ извѣстнаго журнала «Нива», отпечатанныхъ въ днѣ колонны, на сатинированной, спеціально сфабрикованной для нашего изданія, бумагѣ, новымъ, красивымъ и характернымъ шрифтомъ.

Текстъ будетъ иллюстрированъ двумя стами картинъ: рисунковъ, видовъ, сценъ, типовъ, портретовъ и виньетокъ, рисованныхъ извѣстными художниками—жанристами и выполненныхъ на деревѣ лучшими граверами въ Россіи и за границей.— Обертка на полное изданіе роскошно будетъ отпечатана хромолитографій.

Подписавшимся на «Иллюстрированный бѣсъ» до 1-го февраля 1880 года, будетъ выдана большая олеографическая картина, изображающая «Маскарадъ съ знакомыми все лицами». Въ картинѣ будутъ сгруппированы «герой дня» въ самыхъ живописныхъ и пикантныхъ позахъ.

Цѣна за все изданіе 6 руб., съ пересылкой 7 руб.

«Иллюстрированный бѣсъ» будетъ печататься по наличному числу подписчиковъ Оставшіеся, по какому либо случаю, отъ подписки экземпляры будутъ продаватся во двое, т. е. по 14 руб. Все изданіе будетъ непремѣнно окончено къ концу 188-года. Первая часть выйдетъ никакъ не позднѣе марта мѣсяца, а за тѣмъ изданіе будетъ продолжаться безъ остановки и своевременно разсылаться.

Въ виду быстро идущей мѣстной подписки просимъ гг иногородныхъ поспѣшить присылкой своихъ требованій.

Подписка Принимается у всѣхъ извѣстныхъ книгопродавцевъ и въ отдѣленіи конторы редакціи, при **книжномъ и писчебумажномъ магазинѣ И. И. Смирнова**, на углу Моховой и Охотнаго ряда, въ д. Карзинкина, **въ Москвѣ.**

Гг. иногородныхъ просимъ обращаться съ требованіями **исключительно въ контору типографіи Императорскихъ** Московскихъ театровъ **И. И. Смирнова**, у Зоологическаго сада, въ собственномъ домѣ, **въ Москвѣ.**

*) Продающійся по 30—40 р. с.

**) Имена всѣхъ принимающихъ участіе въ нашемъ изданіи будутъ напечатаны въ первомъ выпускѣ.

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ ТИФЛИСЪ 22-го ЯНВАРЯ 1880 г. Типографія Амб. Эпіаджянцъ и К-о

Տէր Բժշկապետ Մ. Թոփչեանց: